

Mottagare
Regionstyrelsen

Dispensansökan från regler om dygnsvila - Räddningstjänsten

Förslag till beslut

- Regionstyrelsen beslutar att Region Gotland ska ansöka om dispens under perioden juni–augusti 2026 från reglerna om dygnsvila hos SKRs Arbetstidsnämnd.

Sammanfattning

Bestämmelserna i Allmänna bestämmelser (AB) ändrades 2023 och anpassades till EU:s arbetstidsdirektiv avseende minsta dygnsvila. Eftersom det rör ett lagstadgat minimiskydd är avvikelser på lokal nivå inte möjliga utan dispens från Arbetstidsnämnden. Räddningstjänstverksamhet kan beviljas dispens mot bakgrund av samhällets ansvar att vid olyckor säkerställa skydd för liv och hälsa, egendom och miljö.

Räddningstjänsten i Region Gotland har en beviljad dispens som möjliggör arbetspass om upp till 24 timmar under helger. Region Gotland ansöker nu om en tidsbegränsad utökning av dispensen till att även omfatta vardagar under sommarperioden juni–augusti 2026.

Bakgrunden är en aktuell personal- och kompetensbrist till följd av pensionsavgångar och medarbetare som lämnat verksamheten, i kombination med att nyrekrytering inte kunnat genomföras i tillräcklig omfattning. Under sommarperioden försvåras situationen ytterligare av semesteruttag och begränsad tillgång till kvalificerade vikarier. Gotlands ö-läge begränsar därtill möjligheten till extern förstärkning, vilket ställer krav på en hög egen operativ förmåga.

För räddningstjänster som beviljats dispens efter den 18 april 2024 kan den högsta ledningen hos den lokala arbetsgivaren fatta beslut om dispens i samma eller mindre omfattning som den tidigare dispensen, för max 12 månader åt gången. Sådant beslut finns inte sedan tidigare i detta fall varpå ny dispens behöver sökas hos Arbetstidsnämnden.

Ärendebeskrivning

Region Gotlands ansvar enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) innebär att räddningsinsatser ska kunna påbörjas inom godtagbar tid och genomföras effektivt. Verksamheten dimensioneras utifrån krav på beredskap snarare än genomsnittlig arbetsbelastning, vilket innebär att organisationen

måste ha förmåga att agera omedelbart och med hög effekt när händelser inträffar.

Räddningstjänsten i Region Gotland befinner sig i en situation där personal- och kompetensbrist, till följd av pensionsavgångar och medarbetare som lämnat verksamheten, sammantaget med otillräcklig nyrekrytering, allvarligt riskerar bemanningen under sommarperioden. Situationen förstärks ytterligare av semesteruttag och begränsad tillgång till kvalificerade vikarier. Gotlands geografiska läge innebär att möjligheten att snabbt tillföra extern förstärkning från fastlandet är starkt begränsad, vilket ställer höga krav på en stabil lokal bemanning med rätt kompetens. För att kunna upprätthålla den operativa förmåga som krävs enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor, och samtidigt möjliggöra semesteruttag för ordinarie personal, är arbetspass om upp till 24 timmar även på vardagar en nödvändig förutsättning under perioden juni–augusti 2026.

Behovet av dispens rör cirka 36 medarbetare vid brandstationen i Visby, tillhörande yrkesgrupperna styrkeledare, ställföreträdande styrkeledare, brandmän samt vikarierande brandmän inklusive timanställda och sommarvikarier. Samtliga tjänstgör enligt Allmänna bestämmelser (AB) och tillhörande Bilaga R. Stationen ansvarar primärt för Visbyområdet men upprätthåller även specialistkompetenser som används i hela regionen.

Störningsnivån under jourtid är låg (cirka 1,7–2,7 %), vilket innebär goda möjligheter till återhämtning under passen. Dispensen ska tillämpas restriktivt och enbart i den utsträckning det är nödvändigt för att upprätthålla nödvändig operativ förmåga.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att utökad dispens beviljas för sommarperioden juni–augusti 2026, i enlighet med Arbetstidsnämndens beslut 2024-07-25. Arbetspass om upp till 24 timmar bedöms nödvändiga för att skapa en stabil schemaläggning där semester kan beviljas och nödvändig operativ förmåga upprätthållas.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/ rättsligt perspektiv

Bedömningen är att ansökan är förenlig med gällande regelverk för vad som bör kunna anses skäl för dispens.

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är ej aktuell.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är ej aktuell.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är ej aktuell.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att Gotlands ö-läge och geografiska isolering är en central faktor i ärendet. Möjligheten att snabbt tillföra förstärkningsresurser från fastlandet är starkt begränsad, vilket förutsätter en hög lokal förmåga och motiverar behovet av flexibel arbetstidsförläggning.

6. Klimat och miljöperspektiv

Bedömningen är ej aktuell.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Regionstyrelseförvaltningen daterad 2026-03-17

Dispensansökan AB § 13 moment 5 daterad 2026-03-17

Arbetstidsnämndens beslut 2024-07-25

Protokollsutdrag RS § 445

Protokoll från MBL-förhandling med Kommunal
Riskbedömning

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Lisa Nordahl
Säkerhetsdirektör

Skickas till

- Regiondirektören
- Säkerhetsdirektören
- Handläggaren